

UWARUNKOWANIA PRAWNE,
EKONOMICZNE I SOCJOLOGICZNE
FUNKCJONOWANIA WYBRANYCH SYSTEMÓW
OCHRONY ZDROWIA

UWARUNKOWANIA PRAWNE,
EKONOMICZNE I SOCJOLOGICZNE
FUNKCJONOWANIA WYBRANYCH SYSTEMÓW
OCHRONY ZDROWIA

pod red. dr hab. Teresy Mróz

Temida2
Białystok 2011

© Copyright by Temida 2

Białystok 2011

Rada programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Świączkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor naukowy wydawnictwa: Halina Świączkowska

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978–83–89620–97–2

Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2008–2011 jako projekt badawczy

Opracowanie graficzne i typograficzne:

Katarzyna Frąckiewicz

Projekt okładki:

Jerzy Banasiuk

Redakcja techniczna:

Jerzy Banasiuk

Korekta:

Bogumiła Manciewicz

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

TERESA MRÓZ

Wprowadzenie..... 8

URSZULA DROZDOWSKA, SEBASTIAN SIKORSKI,
AGNIESZKA ZEMKE–GÓRECKA

Determinanty prawne i socjologiczne funkcjonowania
systemu opieki zdrowotnej w Polsce – relacja z konferencji..... 11

Część I

PACJENT W SYSTEMIE OCHRONY ZDROWIA

KRZYSZTOF PROKOP

Prawo do ochrony zdrowia w świetle art. 68 Konstytucji RP..... 34

MARCIN ŚLIWKA

Dyrektywa o transgranicznej opiece zdrowotnej a funkcjonowanie
systemu opieki zdrowotnej w Polsce..... 52

AGNIESZKA KOWALSKA

Problem limitowania świadczeń zdrowotnych
z punktu widzenia pacjenta..... 70

PIOTR JAKUBÓW, AGNIESZKA MALAREWICZ–JAKUBÓW

O potrzebie określenia ścisłej definicji przypadku medycznego 91

TOMASZ GELLERT

Realizacja prawa do ochrony zdrowia z perspektywy
doświadczeń Rzecznika Praw Obywatelskich 99

KRYSTYNA BARBARA KOZŁOWSKA

Rola i działanie Rzecznika Praw Pacjenta..... 109

ANTONINA DOROSZEWSKA

Socjologiczne aspekty praw pacjenta
– analiza wybranych problemów..... 119

Część II

NARODOWY FUNDUSZ ZDROWIA ORAZ INNE PODMIOTY
FINANSUJĄCE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE W WYBRANYCH SYSTEMACH
OCHRONY ZDROWIA

EWELENA NOJSZEWSKA

Poszukiwanie racjonalnego sposobu finansowania
świadczeń zdrowotnych..... 131

KRZYSZTOF PRĘTKI

Dylematy finansowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce
po 1989 r. a modele systemu zdrowotnego
Bismarcka i Beveridge'a..... 158

MARIA WĘGRZYN

Kształtowanie modelu finansowania świadczeń medycznych
a dostępność do świadczeń z perspektywy Narodowego
Funduszu Zdrowia..... 180

EWA KOWALEWSKA–BORYS

Uwagi na temat uwarunkowań prawnych systemu
opieki zdrowotnej w Niemczech 197

KATARZYNA DUNAJ

Prawo do ochrony zdrowia w systemie prawnym Republiki Austrii
i jego praktyczna realizacja..... 219

MILENA RUTKOWSKA

Amerykański system zdrowia – zarys 235

Część III

ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ INNI ŚWIADCZENIODAWCY
W WYBRANYCH SYSTEMACH OCHRONY ZDROWIA

MAŁGORZATA PASZKOWSKA

Publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej
– status i perspektywa zmian 253

GRZEGORZ KOZIEŁ

Wybrane aspekty prawne tworzenia niepublicznych zakładów
opieki zdrowotnej przez fundacje i stowarzyszenia 275

EWA WICHROWSKA

Szpital amerykański – menedżerska organizacja lecząca
w realiach polityki zdrowotnej Stanów Zjednoczonych 298

IWONA BORKOWSKA

Polityka zdrowotna w perspektywie socjologicznej – społeczne
wyobrażenia i oczekiwania 326

WPROWADZENIE

Dnia 21 i 22 października 2010 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku odbyła się konferencja naukowa pt. „Determinanty prawne i socjologiczne funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce”. Konferencja została zorganizowana w ramach realizowanego przez Wydział Prawa projektu badawczego finansowanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹. Jej podstawowym celem było stworzenie możliwości debaty nad kształtem optymalnego modelu opieki zdrowotnej w Polsce. Warto podkreślić, że prelegenci przedstawiali nie tylko tezy wystąpień², ale często dzielili się własnymi doświadczeniami i przemyśleniami wynikającymi z ich praktyki. Tym sposobem wielokrotnie były konfrontowane przyjęte rozwiązania prawne z działaniem przepisów prawa w aktualnej rzeczywistości społecznej i gospodarczej.

Organizatorzy konferencji uznali, że dla optymalnego zrealizowania założonego celu obrady należy przeprowadzić w trzech tematycznych sesjach. Pierwsza sesja dotyczyła funkcjonowania systemu ochrony zdrowia z perspektywy pacjenta³, druga koncentrowała się na problematyce związanej z finansowaniem świadczeń zdrowotnych, a zatem miała na celu ukazać punkt widzenia NFZ – jako głównego podmiotu uczestniczącego w finansowaniu tych świadczeń⁴, trzecia obejmowa-

-
- 1 Grant Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego realizowany przez Katedrę Prawa Cywilnego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, pod kierownictwem dr hab. Teresy Mróz, Prof. UwB.
  - 2 Pełne teksty wystąpień prelegentów zostały opublikowane w niniejszej książce.
  - 3 Sesję prowadziła dr Urszula Drozdowska, Wydział Prawa UwB.
  - 4 Sesję prowadził dr Sebastian Sikorski, Instytut Prawa PWSBIA.

ła zagadnienia ściśle związane z podmiotami świadczącymi usługi medyczne, miała więc za zadanie przedstawienie funkcjonowania systemu ochrony zdrowia z punktu widzenia świadczeniodawcy⁵.

W konferencji udział wzięli przedstawiciele środowisk naukowych prawniczych, ekonomicznych i socjologicznych, a także reprezentanci podmiotów odpowiedzialnych za model opieki zdrowotnej w Polsce: Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, przedstawiciele miejscowych władz samorządowych, przedstawiciel Rzecznika Praw Pacjenta oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.

Warto podkreślić, że na konferencję licznie przybyli kierownicy zakładów opieki zdrowotnej oraz lekarze, którzy na co dzień stykają się z problemami związanymi z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej w Polsce. Nie zabrakło też studentów zarówno z kierunków prawniczych, jak i medycznych (w tym związanych z organizacją ochrony zdrowia). Gościliśmy także przedstawiciele zawodów prawniczych: sędziów, radców prawnych i adwokatów. W sumie przybyło 285 osób.

Przeważającą część Konferencji zajęły wystąpienia prelegentów, którzy wygłaszali tezy będące podstawą do ożywionych dyskusji, polemik i sporów. Nadesłane przez prelegentów teksty redakcja zamieściła w całości. Dziś można powiedzieć, że wybór tematyki konferencji oraz układ poszczególnych sesji okazał się trafny, o czym może świadczyć chociażby duże zainteresowanie konferencją i interesująca wymiana poglądów w trakcie poszczególnych sesji.

Należy podkreślić, że przyjęta konwencja obrad pozwoliła wyraźniej zlokalizować nieprawidłowości w sferze prawnej regulacji opieki zdrowotnej oraz dostrzec charakter wzajemnych zależności między sferą prawną, ekonomiczną i socjologiczną postrzegania potrzeb i możliwości funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce. Analizy prawne, ekonomiczne i socjologiczne oraz inne istotne spostrzeżenia poczynione podczas konferencji poszerzają bazę niezbędną do dalszych badań nad kształtem optymalnego modelu opieki zdrowotnej w Polsce.

Teresa Mróz – kierownik projektu badawczego

---

5 Sesję prowadziła dr Agnieszka Zemke-Górecka, Wydział Prawa UwB.